

Jana Hybášková

*„Time present and time past
Are both perhaps present in time future,
And time future contained in time past.
If all time is eternally present
All time is unredeemable.” (T. S. Elliott)*

Moderní a efektivně fungující Evropská unie se musí stát zajímavou a lákavou pro své občany, kteří se dosud identifikují spíše se svými národními vládami a státy. Většinová společná identifikace občanů Evropské unie na úrovni jednotné Evropy je cílem, kterého by měla EU dosáhnout. Občany je třeba přesvědčit a dokázat jim, že Evropská unie se dokáže vyrovnat s výzvami a hrozbami dnešní doby a že dokáže zajistit svým obyvatelům život na určitém hospodářském a bezpečnostním standardu. Aby mohla Evropská unie tohoto stavu dosáhnout, musí být schopná reakce na vnější podněty a neuzavřít se do vzduchoprázdna. Proto docházelo a často dochází k reformám Evropské unie, které jsou skokovým modernizačním prvkem.

Nejnovějším dosaženým modernizačním mezníkem Evropské unie se stala Lisabonská smlouva, jež je ve své podstatě srovnatelná s ústavní smlouvou a znamená pokrok zejména v oblasti bezpečnosti a obrany. V dnešním globalizovaném a neustále se měnícím světě je třeba čelit novým výzvám. Evropa 21. století se musí vyrovnat s globalizací hospodářství, stárnutím obyvatelstva, změnou klimatu, zajištěním energie i s novými bezpečnostními hrozbami.

Vyrovnat se úspěšně s těmito hrozbami je nad možnosti jednotlivých členských států a společně jim čelit na vyšší, komunitární úrovni se stalo nutností. Je to právě Lisabonská smlouva, která přináší nové nástroje umožňující nám těmto hrozbám čelit společně – mimo jiné především cestou posilování reprezentativní a participativní demokracie, které občanům EU umožní zvýšit svůj přímý podíl a vliv na dění v Evropské unii a zároveň sníží či odstraní tzv. demokratický deficit, jenž se v posledních letech výrazněji projevil jako důsledek řídicích procesů Evropské unie. Je také třeba zprůhlednit či kodifikovat existenci a činnost lobbistů a dále dodat větší váhu evropským obchodním společnostem a nevládním organizacím, aby mohly lépe reprezentovat a prosazovat zájmy Evropské unie ve světě.

Úplné počátky Evropské unie a evropské integrace je třeba brát jako výchozí předpoklad pro pochopení jejího základního principu a počátečního účelu. Evropská unie měla zajistit především stabilitu v minulosti válkami zmítaného regionu. Také veškeré kroky, které mají být v budoucnu podniknuty, je nutné vnímat jako nástroje dlouhodobé stability Evropské unie, jež je jejím hlavním cílem.

V Schumanově deklaraci stojí, že je možné mír a stabilitu udržet jen s pomocí kreativního myšlení, které musí adekvátně reagovat na přicházející výzvy a hrozby. Kreativní myšlení je dnes tou zásadní přidanou hodnotou definující proces prohlubování Evropské unie. Tento proces je možné rozdělit do několika fází. V první řadě šlo o ekonomickou unifikaci a vznik jednotného trhu. Ve druhé fázi šlo o ustavení eurozóny a zavedení jednotné měny. Třetí fáze, která ještě neproběhla, ale na jejímž počátku se podle mého názoru nacházíme, bude muset reagovat na nové hrozby 21. století a na nutnost obrany nejdražší komodity dneška – bezpečnosti. V budoucnu se tak stane oblast bezpečnosti a obrany dalším společným jednotícím prvkem Evropské unie.

Tím se opět vracíme k základnímu problému – efektivnější fungování Evropské unie umožní větší a intenzivnější zapojení jejích občanů do rozhodovacích procesů. Jen tak bude politika a kroky Evropské unie ve jménu evropské společnosti skutečně efektivní. V dnešní situaci si musíme položit otázku, co konkrétně umožní evropským občanům identifikovat se s Evropskou unií. Nosnou ideou se musí stát přesvědčení, že je to především Evropská unie, která dokáže hájit zájmy evropského občana ve světě a vůči světovým hrozbám. Vnitřní identifikaci pak musí napomoci projekty, jako je například tento, či obecně širší využívání euromédií a informování o vývoji v Evropské unii. Musíme proto vystoupit ze zajetí domácího tisku a médií a vnímat vývoj a problémy širší – evropskou – optikou. I to povede ke snížení demokratického deficitu.